

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΕΝ ΡΩΜῃ

Τοῦ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ Ι. ΝΙΝΟΥ

Κατ' Ὀκτώβριον 1969 συνήλθε στή Ρώμη τὸ 22ο Συνέδριον τοῦ «Διεθνoῦς Ἰνστιτούτου Κοινωνιολογίας», κατὰ τὴ διάρκειαν τοῦ ὁποίου, ἐκτὸς τῶν μεθοδολογικῶν προβλημάτων ποῦ ἐνδιαφέρουν ἰδιαιτέρα τοὺς μύστες τῆς Κοινωνιολογίας, ἐτέθησαν ἐπὶ τάπητος μερικὰ ἀπὸ τὰ πιὸ φλέγοντα προβλήματα ποῦ ἀπασχολοῦν σήμερα τὴν κοινὴ γνώμη ὄλων τῶν χωρῶν.

Στὸ συνέδριον αὐτὸ, στὸ ὁποῖο πῆραν μέρος 400 ἐπιστήμονες, διαφόρων, καὶ συχνὰ ἀντιτιθεμένων, ἰδεολογικῶν κατευθύνσεων, ἰδιαιτέρη προσοχὴ προκάλεσαν οἱ συζητήσεις στὸ θέμα τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἀλλαγῶν, ποῦ παρατηροῦνται στὶς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χῶρες.

Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ὁμιλητῶν συγκεντρώθηκε κατ' ἀρχὴν στὸ πρόβλημα ἂν ὁ ὅρος «ὑπὸ ἀνάπτυξιν» ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα. Ὅπως διαπιστώθηκε ἀπὸ τὴ συζήτηση, στὶς χῶρες αὐτὲς ἡ φτώχεια τοῦ πληθυσμοῦ ἐντέλλεται στὸ μέτρο ἀκριβῶς ποῦ μεγαλύτερα συνεχῶς κινδύλια ἀπὸ τὸ ἔθνικὸ εἰσόδημα διατίθενται σὲ ἐπενδύσεις ποῦ ἀποσκοποῦν σὲ μιὰ μελλοντικὴ βελτίωση τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς. Ὑπὸ τοὺς ὅρους αὐτοὺς, ἡ ἐσωτερικὴ καταναλωτικὴ ἀγορὰ τῶν χωρῶν αὐτῶν στενεύει συνεχῶς, πρᾶγμα ποῦ δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν βιομηχανικῶν ἐκείνων κλάδων ποῦ θὰ συμβάλουν στὴν ἀνάπτυξιν τῆς εὐημερίας, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου ἡ ἐπένδυση ξένων κεφαλαίων ὑπὸ δυσμενεῖς συχνὰ ὅρους καὶ ὁ ὀξυνόμενος ἀνταγωνισμὸς τῶν ξένων, βιομηχανικὰ ἀνεπτυγμένων χωρῶν στὶς «ὑπὸ ἀνάπτυξιν» χῶρες, ὀδηγεῖ σὲ ξενοκίνητα πάντοτε πραξικοπήματα, ποῦ δὲν κάνουν ἄλλο ἀπὸ τοῦ νὰ δυσχεραίνουν ἀκόμη περισσότερο τὶς συνθηκὰς ζωῆς.

Οἱ ἐντονότερες, ἐν τούτοις, συζητήσεις κατὰ τὴ διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου προκλήθηκαν κατὰ τὴ συζήτηση τοῦ θέματος τῆς «Κοινωνιολογίας τῆς ἀλλαγῆς». Κύριος ὁμιλητὴς στὸ δυσχερὲς αὐτὸ θέμα ἦταν ὁ Ἄμερικανὸς κοινωνιολόγος Πῶλ Σγουέζυ. Κατὰ τὸν Ἄμερικανὸν αὐτὸν ἐπιστήμονα, τὰ στρώματα τῆς «Κοινωνίας τῆς Εὐημερίας», ποῦ βρίσκονται σὲ μόνιμη ἀντίθεση μὲ τὶς ἄρχουσες τάξεις, εἶναι οἱ χειρότερα ἀμειβόμενοι μισοπρολετάριοι τῶν πόλεων καὶ οἱ μᾶζες τῶν σπουδαστῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν μποροῦν νὰ ἀποτελέσουν ἐπαναστατικὴ δύναμη, ἐὰν δὲν συνασπισθοῦν μὲ τὴν ἐργατικὴ τάξιν. Στὶς ἀπόψεις αὐτὲς τοῦ Πῶλ Σγουέζυ ἀντετάχθη, στὴν πορεία τῶν συζητή-

σεων, ότι στους κόλπους τῆς σημερινῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας, ἡ ἐργατικὴ τάξη ἔχει παύσει αὐτὴ τὴ στιγμή νὰ ἀναμφισβητῆ τὸ ἰσχύον καθεστῶς στὸ σύνολο του, δεδομένου ὅτι ὑπὸ τὶς παροῦσες συνθήκες δημιουργοῦνται νέα διαρκῶς περιθώρια αὐξήσεως τῶν ἀπολαυτῶν τῶν ἐργαζομένων.

Ὑπεστηρίχθη ἀκόμη, ὅτι ἡ βελτίωση ἀκριβῶς τῶν συνθηκῶν τῶν ἐργαζομένων, ἀποτελεῖ οὐσιώδη προϋπόθεση διευρύνσεως τῆς ἀγορᾶς, ταχύτερης κινήσεως τοῦ κύκλου τῆς παραγωγῆς καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθῆ, ἂν δὲν δημιουργῆ συνεχῶς τοὺς ὄρους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους οἱ ἐργαζόμενοι θὰ δημιουργοῦν, ἀλλὰ καὶ θὰ ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ καλύπτουν νέες συνεχῶς ἀνάγκες.

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ συνεδρίου ἐτονίσθη, ἐξ ἄλλου, ὅτι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἄνοδος τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων δημιουργεῖ προϋποθέσεις συμμετοχῆς τους στὴ διεύθυνση τῆς παραγωγῆς, ἀλλ' αὐτό, πού προβάλλεται ἤδη ὡς διεκδίκηση τῶν ἐργαζομένων, προσφέρεται πλέον καὶ ὡς δυνατότης ἀπὸ κυβερνήσεις βιομηχανικὰ ἀνεπτυγμένων χωρῶν, πρᾶγμα πού αὐξάνει τὴ δυνατότητα ἑνὸς ὀρισμένου τύπου συνεργασίας, ἀλλὰ καὶ τὴν προβολὴ ἑνὸς νέου κύκλου, πολιτικῶν αὐτὴ τὴ φορά, αἰτημάτων ἐκ μέρους τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Τονίσθηκε, ἐπίσης, στὸ συνέδριο ὅτι, παράλληλα πρὸς τὶς ἐξελίξεις αὐτές, στὶς σύγχρονες βιομηχανικὲς κοινωνίες δημιουργεῖται ἕνα νέο καὶ ἰσχυρὸ στρώμα τεχνικῶν καὶ στελεχῶν τοῦ προγραμματισμοῦ τῆς παραγωγῆς, πού αὐξάνεται ἡ προσφορά του στὴ διεύθυνση τῶν ἐπιχειρήσεων στὸ μέτρο πού αὐτὲς ἀναπτύσσονται τεχνικὰ καὶ συγκεντροποιοῦνται σὲ μεγάλες παραγωγικὲς μονάδες.

Τὸ νέο αὐτὸ στρώμα τῶν τεχνικῶν περιορίζεται, ἐν τούτοις, στὶς ἐπιδιώξεις τῆς ὀρθολογικῆς ἀναπτύξεως τῆς παραγωγῆς, ἀπὸ ἰδιοτελεῖ ἐπιχειρησιακὰ συμφέροντα. Τὴ στιγμή ἀκριβῶς πού οἱ σύγχρονες κολοσσιαῖες ἐπιχειρήσεις εἶναι δυνατό νὰ φθάσουν στὸ μέγιστο τῆς ἀποδοτικότητός τους μὲ τὴ χρησιμοποίηση τῶν ὀρθολογιστικότερων μεθόδων, τιθέμενες στὴν ὑπηρεσία γενικωτέρων ἐθνικῶν συμφερόντων.

Οἱ κοινωνικὲς αὐτὲς διαφοροποιήσεις τῆς ἐποχῆς μας, τονίσθηκε, ἐν τέλει, στὸ συνέδριο, ἀκυρώνουν, πρὸς στιγμήν τουλάχιστον, τὰ παλιὰ γενικὰ σχήματα τῆς θεωρίας τῆς ἐπαναστάσεως, δεδομένου ὅτι τὸ νέο αὐτὸ στρώμα τῶν τεχνικῶν καὶ τῶν ἐπιστημόνων, πού ἔχει δημιουργηθῆ στὶς ἀνεπτυγμένες βιομηχανικὰ χῶρες, μαζί μὲ τοὺς ἐργαζομένους χειρωνακτικὰ, ἀποτελεῖ σήμερα σημαντικὴ δυνάμη, ἡ ὁποία εἶναι δυνατόν νὰ τεθῆ στὴν ὑπηρεσία προσθέτων κοινωνικῶν ἀλλαγῶν, ἱκανῶν νὰ ἐξυπηρετήσουν ἐθνικὰ συμφέροντα καὶ ὄχι, βεβαίως, τὴν κοινωνικὴ ἀνατροπὴ—ἐφ' ὅσον ἀναγνωρισθῆ ἡ ἰσοτιμία τους ἔναντι τῶν ἄλλων παραγωγῶν τάξεων τῆς συγχρόνου βιομηχανικῆς κοινωνίας.